

cunta nihayet kendisini devrimin temsilcisi, sokağı devrimin düşmanı ilan etti. Askerî cuntanın uyguladığı şiddet bütün dünyanın gözleri önünde cereyan ederken Başbakan Ganzuri, şiddetten sorumlu olanın devrime saldıran protestocular olduğunu söylüyor. Makarnadan tüp gaza, sodadan petrol istasyonu/kafeterya işletmeciliğine, gıda ürünleri üretiminden hükümet adına emlak simsarlığına uzanan hükümlerle, tahminlere göre, Mısır ekonomisinin yüzde 25 ile 40 arasında bir oranını elinde tutan silahlı kuvvetler, menfaat ve imtiyazlarını asla gönüllü olarak terk etmeyecek.

Öte yandan açıklanan kısmî seçim sonuçları tahminlerle ancak kısmen örtüşüyor. Evet, Müslüman Kardeşler'in Hürriyet ve Adalet Partisi, ilk iki turdan oyların yüzde 48,5'ini alarak beklenen zafere ulaştı. Fakat Tahrir'de bir araya gelerek 25 Ocak Devrimi'ni gerçekleştiren kritik kütleye karşı Kahire'nin Tahrir'den ibaret olmadığı söyleniyordu. Mısır'ın da Kahire'den ibaret olmadığı anlaşılıyor. Liberallerin ağırlıkta olduğu Mısır Bloğu, beklentilerin aksine, bu iddiayı doğrular biçimde bir tek Kahire'de başarı göstererek toplamda yüzde 8 civarında oyla ancak üçüncü parti olabildi. Dördüncü olan Mısır'ın en eski liberal partisi Vefd'in oy oranı da aynı civarda, yüzde 7,5. Seçimlere katılması bile büyük bir skandal olan *felool'*un, yani Mübarek rejiminin 30 sene boyunca hüküm sürmüş imtiyazlı seçkinlerinin yüzde 3,5 civarında oy alabilmelerini de ayrıca kaydetmek gerek. MDP'lilerce kurulan beş ayrı siyasi partinin seçimlere girebilmiş olması, 25 Ocak Devrimi'nin ardından yapılması gereken anayasa değişikliği yerine Mısır toplumuna apar topar bir referandum dayatan cunta ve işbirlikçilerinin başarı hanesine kaydedilmeli. Başta kadın hakları ve Hıristiyanlara karşı tutumları nedeniyle endişe salan Selefilere gelince, asıl zaferi onlar kazandı. Partileri Nur seçimlerde oyların yüzde 24'ünü toplayarak büyük bir başarı elde etti ve ikinci oldu. Bu başarının ardından halihazırda 100 bini ülke dışına göç etmiş Mısırlı Hıristiyanların sayısının önümüzdeki yıl içinde 250 bine çıkması bekleniyor.

İSLÂMCI POPÜLİZMİN ZAFERİ

Bu sonuçları Mısır'ın 20. yüzyıldaki serüveninin ana hatlarını göz önünde bulundurmadan kavrayıp değerlendirebilmek mümkün değil. 1939'da Mısır'daki kırsal hane halkının yüzde 53'ü toprak sahibi ya da kiracısı değildir, ücretli emek gücüyle hayatta kalmaya çalışmaktadır. 1952 Devrimi'nden iki sene önce bu oran kırsal nüfusun yüzde 60'ı civarındadır. Bir buçuk milyon aile topraksızdır. (bkz. Yusuf El-Kaid) 1920-30'larda bir gelecek umudu sunduğu için seküler Vefd'i destekleyen tabakalar, 1950-60'larda aynı nedenlerle yine seküler Nasır'ın peşine takılır. Nasır döneminin sosyal adaletsizliği telafi etmeye çalıştığı, ama ber-

taraf etmeyi beceremediği aşikâr. Mısır'da bu dönemin popülist milliyetçiliği, 1973'ten sonra Enver Sedat'la birlikte başlayan *infitah* (açıklık) politikası ile sona erer. Mısır'ın uzun süreli müttefiki ve destekçisi SSCB ile olan ilişkileri ABD ile kurulan ilişkiler ile takas edilir. Nasırcılığın kamu sektörüne ağırlık veren iktisadî uygulamalarına son, "hür teşebbüs"e yol verilir.

İktisadî alandaki bu "liberalleşme", mevcut sınıf ilişkilerinin tamamen güçlüler lehine dönesiyle sonuçlanacaktır. Sedat döneminde "yoksullarla dayanışma" anlayışı son bulur. Rejim, pazarı serbest bıraktığı iddiasıyla esasen kendi yakın çevresini gönendirecek ve bir kuvvet üssü oluşturarak seçmen grubunu kendisine bağlayacak bir ahbap-çavuş kapitalizmini benimseyecektir. Mübarek, Sedat'ın ardından bu politikaları sürdürür. Bu uzun seneler boyunca Mısır'da baskı altında tutulan İslâmcı örgütler bir mevzi savaşı sürdürür. Siyasal yapıyı altüst etmeyi başaramayan fakat topluma yavaş yavaş egemen olmayı beceren ve önemli değişiklikler yaratan bir İslâmcı hareket gelişir. Özellikle Nasırcı refah devletinin ürünü olan orta sınıflar kendilerini git-tikçe güçsüz kılan ve yoksullaştıran *infitah* politikası karşısında kendi öfkelerinin karşılığını İslâmcılıkta bulur. Bu hareketin etkisi öylesine yaygındır ki, Mübarek rejimi bu İslâmcı muhalefeti soğurabilmek için zaman içinde bu hareketin birçok hasletini temellük eder ve rejimin bir bileşeni hâline getirir. Elbette bu İslâmcı ideolojik çekirdeğin etrafına katman katman örülmüş ve kendilerine sunulan alternatifin peşinden giden toplumsal kesimler bugün aynen Vefd ya da Nasır dönemlerinde olduğu gibi çok daha kalabalıktır.

Bu yüzden, seçimlerde on yıllar boyunca Mısır'daki hâkim rejime karşı mevzi savaşı yürüten Müslüman Kardeşler'e ya da siyasete yeni teşebbüs eder görünen ve seçim büroları sosyal hizmet kuruluşu gibi iş gören Selefilere gösterilen teveccüh şaşırtıcı olmamalı. Popülist siyaset yordamı toplumlar farklı olsa da benzer bir yol takip eder: Halk kimdir sorusuyla başlar ve çoğunluğu tarif etmek için imtiyazlı bir azınlığa işaret eder. Ardından halk adına kim konuşur sorusu gelir. Yordamın en son aşaması, bu popülist özdeşliğin kurulmasıdır. Selefilere liberallerin argümanlarına karşı yoksul mahallelerde yaşayanların kendileri olduğunu söylüyordu. Sadece Kahire'nin dışındaki Mısır'da değil, Kahire'nin arka sokaklarında da. Bu iddianın, dindar adayların toplumun geleneksel değerlerini yansıttığına ve bu yüzden tercih edildiklerine yönelik iddiadan daha fazla ciddiye alınması gerekir. İslâmcıların seçimlerde kazandıkları başarıya rağmen orta vadede Mısır'ın geleceğini belirleyecek olan siyaseten kazananların toplumsal adalet ve özgürlük taleplerine verecekleri cevap olacak.

ÖZGÜR GÖKMEN

ASKER TEKMEŞİ VE MEÇHUL KADIN

Özgürleşme ânı

Bu genç kadının tutuklanması ve gördüğü gaddarca muamele bize devrimin henüz nihayete ermediğini gösteriyor...

AHDAF SOUEIF

Guardian, 18 Aralık 2011

Kadın genç ve narin ve açık tenli. Çevresini dört asker sarmış, ikisi başının üstüne kalkmış kollarından onu çekerken sırtüstü yatıyor. Dirençsiz –belki de bayılmış, bilemiyoruz çünkü yüzünü göremiyoruz. Blucin ve spor ayakkabıları giymiş. Fakat üstü yarı çıplak: Gövdesini, karnını, mavi sutyenini ve çıplak incecik kollarını görüyoruz. Üst yarısını, çevresinde bir tür siyah hale oluşturan çarşaf sarmış, bize örtündüğünü söyleyen, ama üzerinden soyulan giysisi.

Altı yıl önce, Hüsnü Mübarek'in çetesi 2005 meclis seçimlerinde hile yapmaya kalkınca halk protestoları Mısır sokaklarını vurmaya başladığında, rejim misilleme yaptı. Sadece geleneksel Merkezi Emniyet askerleriyle değil, aynı zamanda bir yenilikle: Güçlü, eğitilmiş canı milislerle. Erkekleri dövüyor fakat kadınları gaspettiler, giysilerini yırttılar ve bir yandan sarkıntılık ederken bir yandan tekme tokat giriştiler. Fikir, sokak gösterilerine katılan kadınların taciz edilmek istediğini ima etmekte.

Kadınlar caydırıcı teknikler geliştirdi: Kat kat ince giysiler, düğmesiz elbiseler, çifte düğümlenmiş tulum pantolonlar giydiler ve protesto etmeye devam ettiler. Protesto hareketine dönüşen birçok küçük sivil inisiyatif, "Sizi Görüyoruz", "Yolsuzluğa Karşı", "Sokaklar Bizimdir", kadınlar öncülük ediyordu.

Fakat, hareket tarzları arasında sembiyotik bir ilişki peyda olur. Mübarek ve Ömer Süleyman Mısır'ı ABD'nin "terör zanlıları" için gözde işkence mekânına çevirir ve işkence karakollarda yaygın hâle gelir. Rejimin canileri siyasi bir zorbalık biçimi olarak kadınlara sarkıntılık eder ve sokaklarda kadınların taciz edilmesi salgın düzeyine erişir.

25 Ocak'a dek. Devrim gerçekleşti ve devrimle birlikte Şövalyelik Çağı başladı. Mısır Devrimi'nin 18 günü boyunca sokaklarda ve meydanlardaki en kayda değer davranış veçhelerinden birisi tacizin mutlak yokluğuydu. Kadınlar ansızın özgürleşti, tek başına yürüme, yabancılarla konuşma, örtünme ya da örtünmeme, sigara içme,

Masaya vidalanmak

Zapatero dönemi sosyal demokratlara pahalıya patladı; 5 milyon oy kaybettiler. Daha da kötüsü, kemer sıkma önlemlerine dayanan bir neoliberal acendayla çıkagelen merkez-sağın büyük bir zafer kazanmasına yol açtılar. Ancak seçim sürecinde Tahrir ruhunu İspanya'ya taşıyarak Zapatero'nun biletini kesen M15 hareketi, aynı şeyi Rajoy hükümetine de yapmaktan çekinmeyecek...

gülme, ağlama, uyuma özgürlüğüne kavuştu. Ve her erkeğin görevi bunu mümkün kılmak, korumak ve buna yardım etmektir. Meydanın Etiği, diyorduk.

Şimdi devrimimiz eski rejim ve askerle bir son hamle mücadelesinde. Genç kadın bunun bir parçası.

Cumadan beri [16 Aralık'ı kastediyor -ç.n.] başkent in göbeğinde askerler sivil protestocularla açık bir biçimde çarpışıyor. Protestocular askerlerin Kemal Ganzuri'yi başbakan olarak atmasını reddettiklerini göstermek için Bakanlar Caddesi'nde barışçıl bir oturma eylemi yapıyorlardı.

Ganzuri Başbakanlık önündeki oturma eylemini kırmak için hiçbir şiddet uygulanmayacağını ilan etti. Kısa bir süre sonra askerler protestoculara saldırdı. Bir hafta boyunca askerî inzibat ve paramiliter güçler sokaklardan eylemcileri kaçırdılar, plakasız araçlarla götürdüler, sorguladılar ve dövdüler. Cuma günü Ehli Futbol Kulübü'nün "Ultralar" taraftar grubundan Abudi'yi kaçırdılar. Geri verdiklerinde öyle vurmuş ve yakmışlardı ki yüzü tanınmaz hâldeydi. Ve yine Cuma günü üç gündür Bakanlar Caddesi civarında devam eden sokak savaşını başlattılar.

Protestocular askerlere taş attı. Askerler protestocuları vurdu ve onlara taş, Molotov kokteyli, üstüne meclisin nişan alâmetleri işli porselenler, sandalyeler, büfeler, dosya dolapları, cam levhalar ve donanma fişekleri attı. İnsanları meclise ve başbakanlığın içine sürüklediler ve dövdüler ve onlara elektrik verdiler -benim iki yeğenim böyle dövüldü.

Meclisin yeni seçilmiş genç bir üyesini, "Hadi meclis seni korusun bakalım, seni ... evladı" diye alay ederek dövdüler. Protestoculara yemek verdiği için tanınmış yaşlı bir kadını aldılar ve kadın yalvarıp özür dilemek zorunda kalana dek defalarca yüzüne vurdular. 10 kişiyi öldürdüler [25 Aralık itibarıyla öldürülenler 17 kişiyi bulmuştu -ç.n.], 200'den fazla insanı yaraladılar ve blucinli baygın genç kadını üstü çıplak bir biçimde sokaklarda sürüklediler.

Mesaj şudur: Karşısında ayaklandığınız her şey burada, daha da kötü. Devrime ya da meclise bel bağlamayın. Rejim biziz ve geri geldik.

Hesaba katmadıkları, herkesin olgunlaşmış olduğu - utanç silahı artık kadınlara karşı kullanılamaz. Genç kadınları bekaret testlerine maruz bıraktıklarında biri kalktı ve onları dava etti. Yakın vakitte gaddarca davrandıkları her kadın videolu tanıklıkta bulundu ve onlara karşı mücadeleyi sürdürmeye mutlak olarak kararlı.

Blucinli genç kadın şu ana dek mahremiyetini korumayı tercih etti. Fakat imgesi halihazırda bir simge. [Haziran 2010'da İskenderiye'de iki polis tarafından dövülerek öldürülen -ç.n.] Halid Said'in işkence edilmiş yüzü, içişleri bakanlığının sahip olmuş olabileceği tüm inanılabilirliği yok ettiği gibi, blucinli genç kadın da askerlerin itibarını bitirdi. ÇEVİREN: ÖZGÜR GÖKMEN

Art arda yapılan seçimler, AB'nin ekonomiye çekidüzen verme tehditleri, ülkenin üzerinde Demokles'in kılıcı gibi sallanan Yunanistan ve İtalya örnekleri, durmadan artan işsizlik, çığ gibi yayılan sokak gösterileri ve Bask ayrılıkçı örgütü ETA'nın daimi ateşkes ilanıya dolu dolu geçen sekiz aylık çalkantılı bir dönemden sonra, İspanya'nın yeni başbakanının aralık sonunda gerçekleşen yemin töreni bütün bu siyasal iklimle tezat teşkil ediyordu.

Meclisteki 350 sandalyenin 186'sını kazanarak seçimlerden açık ara galip çıkan merkez-sağ Halk Partisi'nin (PP) lideri Mariano Rajoy'un 19 Kasım'da yaptığı meclis açılış konuşmasına tahmin edildiği üzere kemer sıkma politikaları damgasını vurdu. AB'nin ve piyasaların gönlüne su serpmek ve İtalya ve Portekiz gibi IMF'den bir kurtarma paketi almaktan kaçınmak için kamu harcamaları 16.5 milyar avro kısılacak, maaşlar dondurulacak ve gelecekte İspanyol fiestaları pazartesilerle sınırlı kalacak.

"FAYDALI MUHALEFET"

Sosyalistlerin iktidarında geçen bol gerilimli ve atışmalı sekiz yılla karşılaştırdığında meclis açılışına sakın, hani neredeyse edepli bir hava hâkimdi. Kongrede de mutlak çoğunluğa sahip PP, seçim zaferinin rüzgârından da faydalanarak bütçe kesintilerinin zamanına ve içeriğine karar verme lüksüne sahip (örneğin şimdilik vergi artışı söz konusu değil). Velhasıl, Rajoy'un konuşması aslında kimseyi şaşırtmadı. Bir yıl süren kampanya boyunca alameti farikası haline getirdiği ölçülü muğlaklıktan ödün vermeden sadece iktisadî tedbirlerden, birlik beraberlik çağrısını meşrulaştırmak için her daim endişe kaynağı olan iktisadî krizden dem vurdu.

Öyle gözüküyor ki, önceki başbakan Zapatero'nun ana muhalefete düşen İspanya Sosyalist Partisi (PSOE) bir süreliğine uyumsuzluktan imtina edecek. Aslında pek fazla bir seçeneği de yok. 5 milyon oy kaybedip 1977'den beri en kötü seçim sonucuyla yüzleştikten sonra, sıkı bir muhalefet yapmak için yeterli inanılabilirliğe sahip değil. PSOE'nin yeni lideri Alfredo Pérez Rubalcaba da eleştirel ama demokrasiye köstek olma-

yacak "faydalı bir muhalefet" amaçladığını beyan ederken, yakın zamanda gerçekleşecek parti-içi seçimleri ve dolayısıyla kendi siyasi geleceğini hesaba katar gibiydi.

Azınlık partileri arasında sadece Katalan milliyetçisi Birlik ve Uyum Partisi (CiU), bir dizi milliyetçi öneriyi reddettiği için missilleme mahiyetinde, Rajoy'un başbakanlık güven oylamasında hayır oyu verdi. Yüzeydeki bu husumete rağmen, iki parti iktisat politikalarında tam bir mutabakat içinde ve gerek ülke çapında gerekse Katalonya'da bütçe tekliflerini geçirmek için birbirlerine muhtaç. İspanya'nın en güçlü özerk bölgelerinden (autonomias) biri olan Katalonya, son bölgesel seçimlerde sekiz yıl aradan sonra milliyetçi sağa çark etmişti. Genel seçimlerde de Katalonya'daki oyların yüzde 29.36'sını alan -ülke çapında yüzde 4.17'ye tekabül ediyor- ve Barcelona bölgesi dışında birinci konumda bulunan CiU kartlarının tekrar dağıtıldığı İspanya Meclisi'nde 2008'deki 11 milletvekili sayısını 16'ya çıkararak önemli bir konum elde etti. Sol tandanslı Publico gazetesine göre Katalonya'da CiU'nun yükselişi PP'nin de bölgede oylarını artırarak üçüncü konuma gelmesine neden olsa da, iki partinin mecliste kemer sıkma gündemi için kolkola gireceği su götürmez.

SOLUN DURUMU VE GELECEK

Diğer eleştirel seslerin tümü ise beklediği üzere küçük sol partilerden yükseldi. En son sekiz sene önce yine PP'nin hükümette olduğu dönemde meclise giren Birleşik Sol (IU) sekiz milletvekili ile meclisteki yerini yeniden alırken, PSOE'den ayrılan vekillerin kurduğu Birlik İlerleme ve Demokrasi Partisi (UPyD) ilk defa meclise girdi. Her iki partide diktatörlükten demokrasiye geçiş döneminin mirası olan seçim sisteminde reform yapılmasını savunuyor. IU lideri Cayo Lara'nın da vurguladığı üzere; "PP sadece yedi kat fazla oy almasına rağmen mecliste 17 kat daha fazla milletvekiline sahip." UPyD başkanı Rosa Díez de sistemde gerekli değişiklikleri yapmanın "oy eşitsizliğini kalıcı kılmak" ve vatandaşların taleplerini gözardı etmek anlamına geleceğini belirtti.